

militairen in en noemde de beweging op 27 januari 1939 'de enige panacée tegen den nood van Nederland en de wereld'. Zij riep op tot steun en belegde hiertoe op 10 februari een bijeenkomst met de Commissarissen van de Koningin en de Minister van Buitenlandse Zaken, mr. J.A.N. Patijn.¹⁰ Door haar belangstelling voelden velen zich geroepen ook positief te reageren. In de praktijk zou dit op termijn echter weinig effect sorteren.¹¹

Gereformeerde reacties op Oxford sinds 1933

Zeker in het begin stuitte Oxford niet bij alle gereformeerden op verzet. Zo wees prof.dr. F.W. Grosheide in een recensie van het boek *Alleen voor Zondaars* de Buchman-beweging niet volledig af. Wel vond hij haar zo ondogmatisch dat dit tot onkerkelijkheid kon leiden. Oxford wist echter in tegenstelling tot de kerk de hogere kringen wel te bereiken en durfde over zonde te spreken. God werkte ook buiten de kerk; eenmaal bekeerd konden de aanhangers weer tot de kerk terugkeren. Voor de gereformeerden was dit echter niet de aangewezen weg. Bovendien bleef men voor de uitleg schriftgeleerden nodig hebben.¹² In 1933 hield de Haagse predikant W. van 't Sant op de jaarlijkse conferentie van de Vereniging van Predikanten van de Gereformeerde Kerken in Nederland een kritisch referaat over de Buchman-beweging.¹³ Vooraf mocht een sympathisant de bedoelingen van de beweging toelichten. De Indische predikanten waren kennelijk minder afwijzend. Dr. W.G. Harrenstein (1918-1923 Medan) wilde niet aan de zegen van Oxford voorbij zien. Vooral het houden van stille tijd

10. *Biografisch Woordenboek van Nederland* (eindred. J. Charité) (BWN), dl.3, 's-Gravenhage 1989, 452-453.

11. Van Roon, *Protestants Nederland*, 267-268. De Loor, 127-156. *Keesings Historisch Archief. Geïllustreerd Dagblad van het hedendaagsch gebeuren*, 1937-1940, no's 381,383,398,401, 3470-3471,3495,3630-3631, 3659. *Handelingen der Staten-Generaal*, 1e Kamer, Bijlage A, Hoofdst. I, 4-5,16. Voor de verandering naar Morele Herbewapening: H.[D]. de Loor, *Kerk en beweging. De Oxford Groep in het spanningsveld van revival en sociale beweging. Toekomst voor de kerk? studies voor Frans Haarsma*, Kampen 1985, 147-162. Geyl beweerde dat de Commissarissen van de Koningin tot medewerking door Wilhelmina werden verplicht. Zie: *Briefwisseling Gerretson en Geyl* (Verzorgd en toegelicht door P. van Hees en G. Puchinger), dl.III, 1935-1940, Baarn z.j. [1980], 268. Voor Geyl: BWN, dl.1, 's-Gravenhage 1979, 198-203.

12. A.J. Russell, *Alleen voor Zondaars* (vert. door M. van der Zwan-Nelck), Amsterdam 1933. Zie voor de recensie van Grosheide: *De Heraut*, 26 februari 1933. Uitgebreid geciteerd door J.C. Rullmann 'Kerkelijk overzicht 1933', in: *Jaarboek ten dienste van de Gereformeerde Kerken in Nederland*, 18e jrg. (1934), 384-385. Zie ook: H.C. Endedijk, *De Gereformeerde Kerken in Nederland*, dl.1, 1892-1936, Kampen z.j. [1990], 179-180.

13. Kort tevoren was zijn brochure *De Buchman-beweging* verschenen, die werd gerecenseerd in: *De Heraut van de Gereformeerde Kerken in Nederland*, 7 april 1933.